

NAPREJ

Glasiło jugoslovanske socialno demokratične stranke

Naročnina po pošti z dostavljanjem
na dom za celo leto K 30.—, za pol
leta K 15.—, za četrt leta K 7.50, za
mesec K 2.50. Za Nemčijo celo leto
K 33.60, za ostalo tujino in Ameriko
K 42.—. Posamezne številke po 10 v.

Inserati: Enostopna peti vrstica 30 v;
pogojem prostor 50 v; razlagi in po-
slano vrstica po 60 v; večkratni ob-
javi po dogovoru primeren popust.

Stev. 136.

V Ljubljani, ponedeljek dne 24. decembra 1917.

Leto 1.

Božično pričakovanje.

Tedaj je govorila smrt... Žela sem
veličastno žetev, na brezmejnih nj-
vah sem jo žela, kjer je bil človek
nam sejal. Tako dolga je bila ta
žetev od jutra do večera in še od
večera do jutra, da mi je bila roka
že obnemogla, da se je kosa že
krahala... (Ivan Cankar, Podoba
iz »Sanj«.)

Kako dolgo naj še traja ta strahotna žetev?
Vrsti se božič za božičem, krščanski svet pra-
znuje zopet praznik, ki naj bo večni simbol mi-
ru, toda krvave poljane se širijo vedno dlje.
Leta 1914 smo dejali — prvi in zadnji božič v
vojni, naslednje leto je odmevalo od vsepovsod
— to mora biti zadnji božič, oskropljen od krvi
stotisočev. lanski božič je bil vsakdo trdno
uverjen, da bo čez leto dni že zopet oživila sta-
ra, ljuba poezija božičnih praznikov — a s čim
naj se tolažimo letos, ko se nam čez dalje bolj
odmikajo bregovi miru in prihajajo iz sovražne
tujine še bojevitiji klci? Žarki upanja blede
bolj in bolj, otopelost napram vsem grozotam
nečloveškega klanja se polasta vesoljnega člo-
veštva, živalski nagoni so zatrli človeško na-
turo v teh dolgih mesecih že tako, da se odra-
žajo iz okrvavljenih megle bojišč le še grde
spake.

Toda od vzhoda je zablestel veličasten
plamen revolucije, iz tega plamena se je izvil
svetel pramen in nam je z jarko toploto podžgal
naše hrepenenje po miru; hrepenenje se je pri-
čelo udeleževati, na enem bojišču so umolknil
stirnosni topovi. Ali ne zapiramo oči pred
tem, kar se godi za vzhodno fronto, v domovini
tistih, ki so se pogumno lotili mirovnega dela.
Prenagljeno bi bilo, če bi že sedaj, ko se vse vre
in kipi v prostrani Rusiji, zidali trdno stavbo
miru na temelje premirja. Ni še čas, da bi se od-
dehili, ni še blizu trenotek, ko odloži že obne-
mogla roka smrti skrhano koso. Kar se odigra-
va na vzhodu, je morda prva negotova stopnja
v morje krvi proti varnemu bregu, a ni še trden
most, ki naj združi sovražne narode. Graditi ne-
omajne temelje za ta most, to je pa naloga med-
narodnega proletariata.

Za velike stvari gre v tej vojni, tako zahtre-
jejo od vseh strani. Ali drago bodo plačane, če
jih sploh dosežemo. Vedno nove čete zaganjajo
oblastniki pod smrtno koso, pripovedujejo jim,
da mora tako biti. Toda kdo od nas veruje, da
ne bi bilo mogoče doseči vseh teh stvari dru-
gače kakor z mečem? In vendar se mu uklo-
nimo vsi. To je protislovje, ki ga spoznavamo
jasno in ki nam povzroča skeleče duševne bole-
čine. Iz teh bolečin se pa palagoma poraja sklep,
da zastavimo v bodoče vse svoje sile, da ne za-
gazimo nikdar več vanj. Mi, ki se priznavamo
s ponosom k socializmu, moramo biti prvi, da
rešimo ogromne množice ljudstva iz teh proti-
slovij. Privesti jih moramo do samozavešnega
spoznanja, da je pokorščina lepa čednost, kadar
gre za blagor vsega človeštva, da je pa zločin,
kadar gre za obstoj poedincev in za korist po-
sameznih razredov in da nima ljudstvo le dolž-
nosti, temveč tudi pravice, predvsem pravico,
da odloči samo o svoji usodi. Kadar bodo
znale spravljati ljudske množice svoje dolžnosti
in pravice v pravilno razmerje, takrat bo zago-
tavljen miren razvoj človeštva, takrat bomo
uživali brez zlih slutenj, brez bolesti in trpkosti
tajinstveno lepoto božične noči. Letos je ne bo-
mo. Pred nami se grmadi hekatombe nedolž-
nih žrtev, okolo nas zveni pretresljivi jok ne-
bogljenih sirot, mračni prikaz bede in pomani-
kanja raste in se razširja v nedogled. Izgled v
bodočnost je nevesel, kajti ko zasije zarja miru,
se bomo preplašeni zbudili na razvalinah kul-
ture, ki jo je gradilo človeštvo že tisočletja, ki
so jo pa uničila blaznost imperialističnega po-
hlepa, brezvestna tekma kapitalizma in ohola
avtokracija vladajočih. Na trdo delo se bo moral
pripraviti potem vsakdo po svojih močeh, da
zgradimo s skupnim naporom zanesljivejšo te-
melje družabnega in državnega življenja, kakor
so bili oni, ki se rušijo v tem velikem umiranju.
Čez dolga leta pride potem božična noč, ko bo
zavriskalo človeštvo iz radostnega srca: »In
mir ljudem na zemlji...«

Zanimiva priznanja.

IV.

V sedanjem političnem boju v S. L. S. igra
veliko, rekli bi lahko, odločilno vlogo gosp.
knezoškof Anton Bonaventura. »Jugoslovane«
piše z otroško vdanostjo, da so edino naše slo-
vensko pleinstvo v g. knezoškofu med njimi
tudi Anton Bonaventura. V »Slovenici« minu-
tega tedna izjavlja neki župnik v deklaracijski
izjavi, da dotakniti škofa, je isto, kot dotakniti
se prunice našega očesa.

Zanimala me je sodb tega visokega dosto-
janstvenika o najvažnejših vprašanjih. Na shodu
duhovnikov 17. julija 1917 je glasom »Slovenca«
z dne 21. julija govoril gosp. knezoškof tako-le
o demokratizaciji: (on jo imenuje: ateistično de-
mokratično.)

»Ljudje izberejo načelnika in ga pooblaste,
da jih vodi po njihovi volji, ki jo izražajo po
svojih zastopnikih.

Volja ljudstva izražena po zastopnikih je
postava. Kar ljudstvo hoče, je pravo, pa naj se
strinja z božjo postavo ali ne. Volja ljudstva je

pa le volja slučajne večine. Večina tvori pravo.
Ker je pa večina le večja moč, zato je pravica
moč. Manjšina se mora podvreči večini, ker ni
dosti močna. Večkrat se dogodi, da se manjšina
ne mara podvreči, ter se s silo upira in ruši dru-
žabni red. Vsekako pa napačno vse moči, da pri-
dobi večino. Od tod večni nemiri, nemiri po-
sebno ob času volitev. Pri teh vsaka stranka na-
preza vse svoje moči, da bi drugo izpodrinila.
Stranki služi vsako sredstvo, tudi najrše, ka-
kor goljufija, podkupovanje, samo da doseže
svoj namen, namreč večino, večjo zunanjo moč.
Taka demokracija se izprevrne v najhujšo tira-
nijo večine nad manjšinami.

Isto načelo moči skuša ateistično demo-
kratizem uveljaviti tudi nasproti drugim drža-
vam. Volja, to je moč ene države, ji da pravico
druge napasti, če upa uspeha. Ta demokratizem
nikakor ne izključuje nasilnega imperializma,
kakršen je provzročil strašno svetovno vojno.

Ta demokratska struja vlada le z nasil-
stvom, zato je ne maramo. Je pa tudi monarhi-
sodržavna. Ne pozna vladarja po milosti božji;
ne mara za vladarja, ki ima oblast po pravici
nasledovanja na temelju vere v Boga stvar-
nika; ampak hoče vladarja po milosti ljudstva,
ki ima oblast le po volji ljudstva, pravzaprav
po volji ljudskih zapeljivcev. Tako demokra-
tično strujo z vsi odločitvami odklanjamo in le
obžalujemo, da je močan tok sedanje demokra-
tične struje pod vplivom nasilnega brez-
verstva.

Zanimiva je tudi sodb ljubljanskega vla-
dike o »samoodločbi narodov«, o kateri je na
istem shodu govoril. Dejal je:

»Sedanja demokratska struja zahteva po-
sebej samoodločbo narodov. Kako naj sodimo
o tej zahtevi, ki so se je oprijeli tudi krščanski
možje?

1. Hrepenenje po svobodi in samostojnosti
je naravno. Svobode in samostojnosti si žele
poedinci in narodi. A uveljavljati se mora to
hrepenenje v mejah pravičnosti. V teh mejah
krščanstvo ne obsoja niti hrepenenja po popolni
državni samostojnosti. »Cerkve«, je dejal Leon
XIII. v okrožnici o človeški svobodi, »ne ob-
soja nobenega naroda, ki noče biti podložen ne
tujcu, ne domačemu gospodarju, če je to brez
krivice mogoče.« (»Libertas«, 20. 6. 1898.)

Važna je beseda, če je brez krivice mogoče.
Mogoče je, če se država šele snuje. Mogoče je,
če je narod pravno že samosvoji in le brani svo-
bodo, ali se bojuje za gaženo mu svobodo ali po
krivici mu oropano. Mogoče je tudi še, če pod
silo razmer vladarji po medsebojnem sporazu-
mu prepuste narodom pravico, da se sami od-
ločijo: Ni pa to mogoče, kjer je država že pravo-
no urejena. V taki državi imajo narodi dolžnosti
do države in država ima pravice do njih. Zato
ni več prepuščeno samovolji posameznih nara-
dov, da si volijo to ali ono državo. Tako uve-
dano načelo samoodločbe bi bilo neprestano
vir prekulci.

Ali bi ne izzival prekulcije mož, kateremu
bi ne bila všeč monarhija, pa bi po načelu sa-
moodločbe širil misel, naj se kak narod monar-
hije otrese in uvede republiko? Ali bi ne izzival
prekulcije mož, kateremu ne bi bila n. pr. pri
nas po volji hiša habsburška, ampak bi imel
rajši hišo Hohenzollerjev, hišo Karagorgjevi-
čev, hišo Savojsko, pa bi po načrtu samoodloč-
be v tem smislu izpodžgal avstrijske narode?
Ali bi ne bile vedne prekulcije po vseh delih
sveta ko bi se nauk o samoodločbi narodov
proglasil kar splošno kot načelo za narode?

2. Na splošno so narodi že v določeni na-
rodni zvezi; radi prepotrebne družabnega
miru so pravno, torej v vesti zavezani, da te
državne zveze ne razdirajo, ampak v njej osta-
nejo. Mogoče je pa, da radi kulturnega napred-
ka narodi v isti državni skupini žele več prosto-
sti, več vpliva na državno postavo, več sa-
mostojnosti, več avtonomije in da so te želje do-
volj opravilene, ter v smislu pravega, narav-
nega razvika. V tem slučaju pač morejo po
ustavnem potu predlagati in zahtevati tako iz-
premembo ustave, ki bo njihovim opravičenim
željam zadostovala. Ako vladar taka posveto-
vanja dopusti in končne sklepe odobri in potrdi,
velja izprememba, kakor so si jo narodi po svo-
jih zastopnikih določili. Tudi v tem smislu je na-
čelo o samoodločbi narodov upravičeno.

Gosp. knezoškof je govoril tudi o demokra-
ciji in cerkvi. Zaklical je:

»Pri vratih cerkve se mora moderna demo-
kratska struja ustaviti, v cerkev ne sme! Cer-
kvena oblast izhaja naravnost od Boga, nihče
se je ne more dotakniti, nihče je ne more izpre-
meniti!«

Gosp. knezoškof je dalje v znanih štirih re-
solutcijah obrazložil »Naše stališče« ob priliki
prvega javnega spora v S. L. S. Rekel je med
drugim:

»Zametamo pa nauk, da je edino upravičena
vladavina republikanska, da oblast ni od Boga,
ampak iz ljudstva in v ljudstvu, da je ljudska
volja prvi in edini vir prava«. Posebej pa je še
poudaril, da »zavračamo vsako poveljevanje
revolucije in vsakršne prevratne težnje. Li niso
s soglasju s krščanskimi načeli v državi.«

Prebijamo te nazore ljubljanskega vladike
z ozirom na daljša naša izvajanja in prosimo, da
naši čitatelji pazno prečitajo ta škofova res-
nad vse zanimiva priznanja.

Politični pregled.

— Odložite laž in govorite resnico, vsak
svojemu bližnjemu, ker smo drug drugega udje.
Ta stavek je napisal apostol Pavel Efezanom,
ker so bile nastale v Efezu nedemokratske in
skrajno neznozne družabne razmere. Ta sta-
vek pa odira kot geslo tudi novi dr. Susteršič-
čev list »Resnica«, kar nam požene rdečico
v lice, če se ozremo v javno delovanje dra. Su-
steršiča, ki je bil terorist, je vedno izrabljaj ve-
ro za to, da je omamljal verne množice. Je v
svoji politiki dosledno zagovarjal interese ka-
pitalistov, bil izboren agitator vojnih hujska-
čev in je tudi v deželi kranjski uvedel pravi
boj kot vseh političnih nasprotnikov: torej same
lastnosti, ki nimajo nič opraviti s tem, da smo
drug drugega udje. Navedeno geslo ga že raz-
krinkava. Če pa čitamo vsebino lista »Resni-
ca«, nas ta naravnost zgraža. Vse boj je sicer
naperjen proti stari (duhovniški) slovenski
ljudski stranki, to je proti »Slovencu« in le de-
loma, kolikor gre za osebo dra. Susteršiča, tu-
di proti »Slov. Narodu«. Takoj v svojem pro-
gramu se postavlja v svojo običajno pozo in
deklamira prevzvišena nezmožljivost o resnici:
slovensko časopisje je zgrešilo pot resnice in
se podalo na pot lažnjivega pustolovstva. Ljud-
stvu se nalašč prikriva resnica. Meče se mu
pesek v oči in umetno narejena domišljija,
znotraj zapeljivih ljudi naj nadomestuje moško
zavednost zdravega, treznega in poštenega
naroda. V narodnem oziru stojimo na stališču
deklaracije jugoslovanskih poslancev z dne 30.
maja. Ta deklaracija velja za nas v celoti, ne-
prikrasana... Vsa ostrina našega boja bo ve-
ljala vojnim hujskarjem. Tu dobili prave krivi-
ce in jih razkrinkati pred ljudstvom, bo naša
najnujnejša naloga. — Vsa druga vsebina je
večinoma blatenje prelata Kalana, škofa in pe-
rilo dra. Susteršiča. O deklaraciji pravi, da sta
deklaracija in politika dve stvari. Početje ju-
goslovanskega kluba imenuje otročarijo. To nam
dokazuje, da hoče dr. Susteršič povsem
nekaj drugega kakor pa deklaracija, čeprav se
ji pridružuje. V tej kardinalni točki, v prvi vrsti
tičeči se meščanskih strank, »Resnica« ne pove
resnice; deklaracija je na jeziku, v politiki, ki
jo dr. Susteršič skriva, pa tiči povsem dru-
gačna zver. V svojem listu tudi hujska Kranje
proti Stajercem, češ, da bo za Kranje slabše,
ker je Korošec delegat. Z neobzirno drznostjo
napada klerikalne poslance in jim očita neod-
kritosrčnost in verolomnost. V »Resnici« so se
pokazali dr. Susteršič in njegovi prijatelji v
svoji pravi nagoti. Vse list ni drugega kakor
hrepenenje po maščevanju, pretenje z razkrin-
kanjem, prav kakor v takozvanih »revolver-
žurnalih«, brez estetike, brez očitno pošte-
nega namena; naravnost neprimeren in pravi
škandal za ljudi, ki hočejo igrati vlogo velikih
politikov. »Resnica« je popolnoma v nasprotju
s svojim geslom, ki smo ga navedli zgoraj, in
prepričani smo, da »Resnica« tudi ne priobči
nobelih razkritij; vse grožnje so res le pesek
v oči, prava — neresnica. S tako prikritostjo,
kakor »Resnica«, vsaj sedaj ni urejevan noben
slovenski list.

— Likvidacija vojne? Rihard Gaedke pravi
v svojem tedenskem članku »Stanje vojnega
položaja« med drugim: »Rekli so, da se nahaja
vojna sedaj v likvidaciji. Vojško je ta trditev
preveč drzna. Vdajati se sicer smemo vesel
nadi, da smo najhujše vendar prestali ter da se
bližamo koncu. Tudi je gotovo oživila pri mno-
gih delničarjih sovražnih firm, da likvidirajo
posel, ki ni nič ne obeta. Toda poslovodje se ni-
majo tega prepričani, parlamenti kot nadzo-
valni sveti in morda večina občinskih zborov
tudi ne. Se vedno upajo na srečne slučaje, na
nastop novih konjunktur, na vojaško pomoč
Zedinjenih držav, morda na potriganje mirovni-
h pogajanj z Rusijo. Obenem jih tira strah dalje
in dalje, kakor je tako mnogokrat običaj pri
podjetnih spekulantihi. Zakaj Bonar Law ven-
dar ima le prav, če meni, da je vojna za čvete-
rozvoje izgubljena, če ne doseže svojih vojnih
smotrov. Nobenega znaka nimamo za to, da bi
bil čas velikih bojev že minil. Prav zato, ker je
utrjevalna vojna negotova v svojih učinkih in
jako dvomljiva, je skoraj gotovo, da se še en-
krat spoprimejo za velike odločitve. H kakšnim
uspehom dovedo, nas bo poučila bodočnost. V-
sekakor bo pa pot do miru še enkrat napojena
s krvjo, čeprav, nadejamo se, ta pot ni več
dolga. Šele potem nastopi likvidacija.«

— Gosposka zbornica avstrijskega držav-
nega zbora je v petek razpravljala o poročilu
skupnega državnozbornskega odseka o davku na
vojne dobičke. Poročevalec baron Plener je
predlagal, naj se poročilo izroči finančni komi-
siji, ki naj se takoj sestane ter stavi primerne
predloge. Predlog je bil sprejet in se je seja do
širih popoldne prekinila. Na popoldanski seji je
poročil knez Lobkovic v imenu davčne komi-
sije o davku na vojne dobičke ter izjavil, da ko-
misija pritrjuje v državnozbornskem odseku
sklenjenemu kompromisu. Poročevalec je pred-
lagal, naj se soglasni sklep komisije nespre-
menjeno odobri: Ko je se finančni minister izja-
vil, da pritrjuje temu predlogu, je bil nasvet
davčne komisije sprejet tudi v drugem in tre-
tem branju. Gosposka zbornica je nadalje odo-
brila poročilo kontrolne komisije državnih dol-
gov ter pritrčila začasnemu podaljšanju nagod-

be med Avstrijo in Ogrsko. Dan prihodnje seje
se naznani pisnimim potom.

— Avstro-ogrsko kvota. V seji ogrske
kvotne deputacije je poročevalec Hegedus
v sporazumu z ogrsko vlado odklanjal stališče,
da so vojne odškodnine skupna zadeva obeh
državnih polovic, ter zahteval, da se mora pro-
vizorična kvota všteti v prvo leto nove na-
godbe. Temu stališču je pritržil tudi ministrski
predsednik dr. Wekerle. V tem zmislu se je
odobrilo sporočilo avstrijski kvotni deputaciji.

— Čehi in Jugoslavlani. Prezidijskega
državnoborskega kluba je prišel v soboto v
jugoslovanski klub ter je povodom novega leta
sporočil novoletna voščila čeških poslancev.
Poslanec Stanek je povdarjal solidarno postop-
panje obeh državnozbornskih skupin od 30. maja
sem ter tle: Danes že vidim, kako nastaja
sodelovanje in pobratimstvo najkristalnejša
točka, h kateri streme tudi Ukrajinci, ki jih ve-
že na nas skupna osoda. V boju za sveto pra-
vico hočemo stati v bodočnosti kakor en mož
v dobrih in zlih časih do končne zmage. Dr.
Korošec je odgovoril: Češki in jugoslovanski
narod sta vidala strašne viharje, a sta vse pre-
bila. Danes stojita složno kakor močna skala,
ki se je ne da razbiti.

— Iz ogrskega parlamenta. V zadnji seji
ogrske poslanske zbornice je poslanec Fenyess
nujno interpeliral vlado, zakaj je uvedla za ne-
katere liste preventivno cenzuro ter listu »Az
Est« ustavila pošiljanje na fronto. Ministrski
predsednik dr. Wekerle je pripomnil: V tre-
notku, ko nameravamo izpolniti vročo željo de-
mokratije ter skleniti mir, ne smemo dopušča-
ti, da se ogroža mir s tem, da utrjujemo stališče
naših nasprotnikov. »Az Est« je pisal o častni-
škem zboru in o armadnem vodstvu na način,
da se v interesu discipline takih objav ni moglo
več pošiljati na fronto. Če interpellant pravi,
da je »Az Est« ostro nastopal proti Čehom, izjavlja
ministrski predsednik, da lista zaradi tega nik-
do ni grajal. Zaradi tega se tudi ni uvedla
preventivna cenzura. Vlada večina je seveda
vzela ministrov odgovor na znanje.

— Volilna reforma na Ogrskem. V Ogr-
skem državnem zboru je predložila vlada v
petek volilno reformo. Dolgo je potrebovala.
Na prvi pogled se pa opazi, da ni bila dolga
priprava potrebna zaradi oblike reforme, mar-
več le zaradi tega, da se prvotno nameravana
splošna volilna pravica bistveno poslabša. Vo-
lilna reforma je sicer napredek v primeri z re-
formo, ki jo je hotel grof Tisza 1913. Tiszova re-
forma je bila le slepilo, s katerim je hotel za-
družiti reformno misel pred štirimi leti. Splošna
volilna pravica ni, kar predlaga Vaszonyi. Ve-
like množice ogrskega prebivalstva ostanejo
tudi v bodoče brez volilne pravice. Ne zado-
stuje, da so izključeni vsi tisti, ki ne znajo brati
in pisati, kar že silno omejuje pravico, zahteva
se, da morajo tudi vsi drugi volilci pridobiti
volilno pravico s pravnim naslovom. Kaj se
pravzaprav razume pod tem naslovom, ni ja-
sno: gotovo pa je, da hočejo ogrske vladne
stranke izključiti od volilne pravice v prvi vr-
sti poljske delavce. Pravni naslovi (stan, po-
klic) so spremenljivi. Volilci bodo tisti, ki so
dovršili štiri razrede ljudske šole, če plačujejo
deset kron davka, opravljajo obrti! Nastavljeni
in delavci imajo volilno pravico, če so bili v
zadnjih dveh letih dyanaist mesece ali v zad-
njem letu šest mesecev zaposleni; kmetijski
delavci pa imajo po načrtu volilno pravico, če
so bili v teku zadnjih pet let tri leta »trajno v
službi«. Kako ozkosrčna in neumna omejitev!
Razširjena je torej volilna pravica le malo.
Nima demokratičnosti in tudi v socialnem oziru
je nepomembna. Volilna reforma na Ogrskem
ima dve nalogi: da da ljudstvu pravico in ne-
mažarskim narodom delež na oblasti, do katere
imajo sprič svoje številnosti popolno pravico.
Glede na narodnostni pa menda nima to mini-
strstvo nobene druge politike kakor so jo imele
vse ogrske vlade. Pravzaprav bo šele razde-
litev volilnih okrožij pokazala, kako mislijo
spraviti nemažarske narode ob pravice: ta na-
men je razviden že iz zakonove predloge. Kme-
tijski delavci so oropani volilne pravice, obdrža-
se javno glasovanje v kmetijskih volilnih okro-
žjih, volilci bo le malo: vse to kaže, da hočejo
volitev otežkčiti, jo imeti v svojih pesteh, da
bodo na umeten način izklesali iz prebivalstva,
ki ne šteje niti polovico Mažarjev, pravi ogr-
ski parlament. Kako bi sicer moglo ostati sra-
motno javno glasovanje, ali naj služi v kak drug
namen kakor v korupcijski? Prazna fraza je,
če pravi uvedbo poročilo, da so to uredbe, ki
hočejo doseči čiste volitve, braniti volilce pred
šikanami in dalje, če se večinoma uvede ustno
glasovanje. Vse to pospešuje podkupljevanje,
strahovanje, ki je na Ogrskem običajno. Volilni
zakon, ki ne obsega tajne volilne pravice sploh
ni nobena reforma. Uvajajo tudi žensko volilno
pravico. Kakšna pravica je to, dokazuje dej-
stvo, da dobi na Ogrskem le četrt milijona žen
volilno pravico, in sicer le tiste, ki so z uspe-
hom obiskovale vsaj štiri razrede meščanske
šole; to je predpravica posestnih slojev. Dalje
imajo volilno pravico žene, če delujejo dejansko
kot članice pri kakem vsaj že dve leti obsto-
jočem in aktivnem znanstvenem, literarnem ali
umetniškem društvu. To je menda najbolj ne-
umna ženska volilna pravica. In otročija je
tretja možnost: volilno pravico imajo vojne
vdove, ki imajo otroka, kakor da bi ji nesreča,

